

МОЖЛИВОСТІ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ

*В. А. Лизогуб, асистент
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»*

Безпека людського розвитку в першу чергу залежить від продовольчого забезпечення. Серед людей, що населяють планету, більше 60 % не завжди мають їжу і питну воду, а 2 млрд залишаються голодними. В Україні на середину 2011 р. налічувалося 45 млн 675 тис. жителів. Маючи в розпорядженні 32 млн орних земель, АПК країни в цілому забезпечує населення продовольством, хоча значну його товарну частину потрібно імпортувати. Низький рівень ВВП на душу населення і невисокі доходи громадян України, помножені на значну диференціацію доходів серед різних соціальних груп, призводять до того, що від 50 % до 60 % доходів жителі країни витрачають на забезпечення продовольчими товарами. Нагальною є проблема в самозабезпеченні сільських та міських сімей продовольством, що виробляється на приватизованих ділянках. Статистичні дані показують, що 6,9 млн громадян одержали право на земельні паї і почали активно обробляти землю або здавати її в оренду.

У реформованому сільському господарстві склалася така виробнича структура. Більшу частину приватизованої землі обробляють величезні агрохолдинги та середні агропідприємства ринкового типу. Фермерські господарства, яких налічується близько 40 тис., дають всього 1 % валової товарної продукції. Як не парадоксально, але левову частку молочної, овочевої продукції, картоплі, меду до цього часу виробляє приватний сектор АПК в організаційно-юридичному оформленні особистих селянських господарств. Вважаємо, що кожна сільська сім'я в тій чи іншій формі займається вирощуванням продовольчих ресурсів для самозабезпечення своїх потреб. Суттєва частка таких ресурсів приймає товарну форму і реалізується через різноманітні канали. На 1 січня 2011 р. селяни використовували 6655,5 тис. га, з яких 2873,9 тис. для ведення особистого селянського господарства; 871,4 тис. для будівництва, обслуговування житлового будинку, господарства; 2841,8 тис. для виробництва товарної продукції; 350,2 тис. з цієї кількості землі були взяті в оренду у власників паїв. Слід відмітити, що більше 400 тис. селянських господарств почали виробляти товарну продукцію, приєднавши до нормативних 2 га землі одержані земельні паї. Збільшення земельних площ дало змогу селянським сім'ям виробляти товарну продукцію і забезпечувати себе продовольством.

Загалом факти показують, що на сьогодні близько 61 % валової продукції сільського господарства виробляють фермерські та особисті селянські

господарства. На середні і великі агроструктури залишається приблизно 38 % виробленої валової продукції. Звичайно господарства крупного бізнесу спеціалізуються на вирощуванні зернових та технічних культур, виробляють м'ясу і молочну продукцію в сучасних тваринних комплексах. У перспективі вони посядуть панівне місце у виробництві сільськогосподарської продукції. Але враховувати економічний потенціал малого сімейного агросектору доведеться ще довго. Селянин ніколи не відмовиться обробляти землю для потреб сім'ї. Це є одним з визначальних архетипів менталітету українців. Малі сімейні господарства виробляють продукцію, здебільшого застосовуючи ручну працю, але серед них чимало господарств, які мають у своєму розпорядженні технічні засоби виробництва. Особисті селянські господарства спеціалізуються на галузях, де використовується головним чином ручна праця.

У нестабільному перехідному періоді реформування відносин власності існувало багато негативних чинників, які впливали на приватний сектор сімейних господарств таким чином, що він взяв на себе основну роль у забезпеченні населення продовольством. Причому система особистих селянських господарств виконувала функцію компенсатора. Ця функція в певні періоди виявляється серед інших функцій господарств малого сектору головною.

Філософські категорії автономності – залежності як парні категорії наукового аналізу визначають взаємозв'язок між господарствами населення і великими виробничими структурами через відношення залежності, як це було у минулому. У ринковій економіці такий зв'язок між великими і малими виробничими структурами формується на основі категорії автономності. У теперішній час особисті селянські господарства працюють у більш автономному режимі і менше залежать від великого бізнесу.

Можна вважати, що тільки на основі багатокладності відносин власності сукупність виробничих структур може виконати завдання щодо забезпечення продовольством громадян України на досить високому рівні і підвищити продаж продовольчих товарів в інші країни світу.

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ КАК УГРОЗА БЕЗОПАСНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОМУ РАЗВИТИЮ

*Е. А. Гриценко, доктор экономических наук, профессор
Национальный университет «Юридическая академия Украины
имени Ярослава Мудрого»*

Экономическая преступность (часто ее синонимами выступают преступления в экономической или хозяйственной сфере, преступления экономической направленности, служебные преступления, корпоративные преступления) привлекает внимание исследователей на протяжении всей